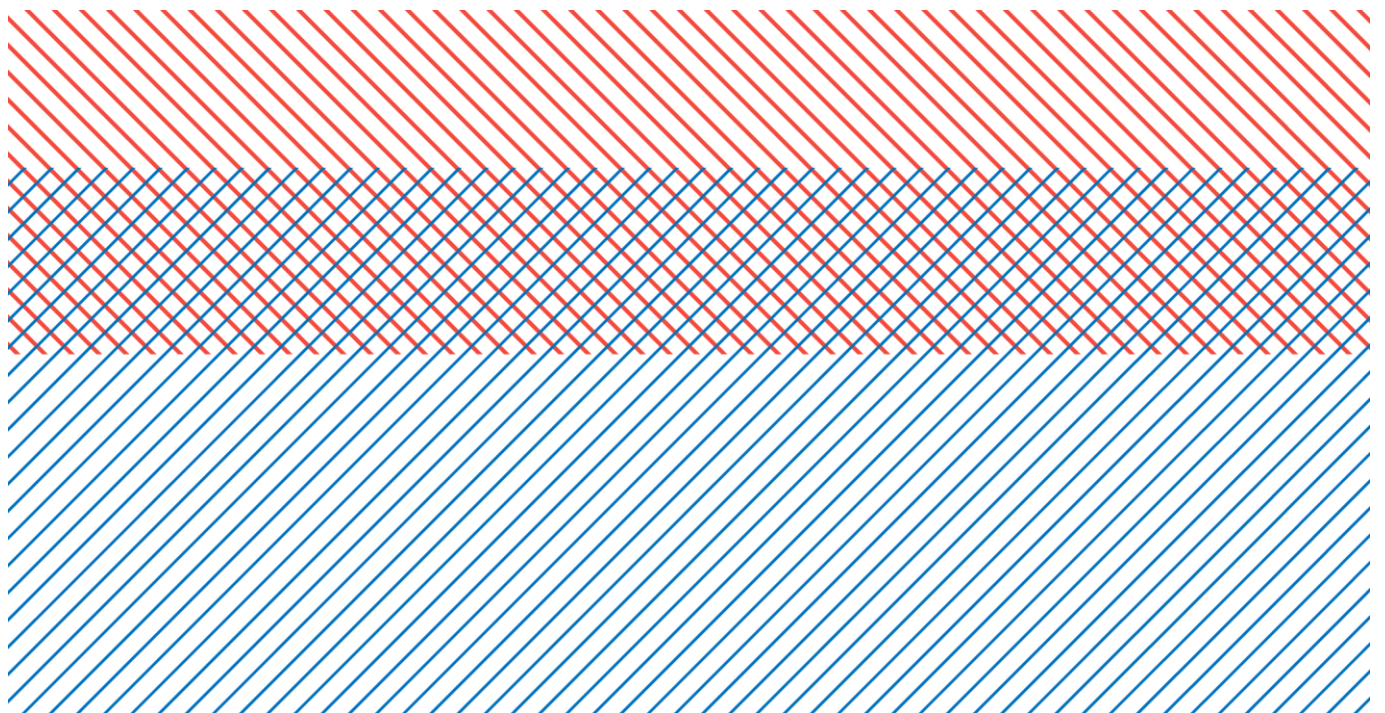

Notat

Specialundervisningsbehov i Allerød Kommunes skoledistrikter

Jacob Seier Pedersen

Specialundervisningsbehov i Allerød Kommunes skoledistrikter

© VIVE og forfatteren, 2017

e-ISBN: 978-87-93626-07-2

Layout: 1508

Projekt: 11423

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Købmagergade 22, 1150 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indhold

Resumé	4
1 Formål	5
2 Metode og data	6
2.1 Metode	6
2.2 Datagrundlag	6
2.3 Population	8
3 Resultater for den statistiske model	9
3.1 De ti mest betydningsfulde baggrundskarakteristika	9
3.2 Modellens forklaringskraft	11
3.3 Beskrivende statistik for de mest betydningsfulde forklarende variable	11
4 Benchmarking af Allerød Kommunes henvisningspraksis	13
5 Det forventede specialundervisningsbehov i Allerød Kommunes skoledistrikter	14
5.1 Skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov	15
5.2 Benchmarking af distrikternes henvisningspraksis	18
Bilag 1 Oversigt over signifikante variable og retning i den statistiske model	23
Bilag 2 Forventet specialundervisningsbehov på indskrivningsskolerne	26
Bilag 3 Gennemsnitsværdier for skoledistrikter	27
Bilag 4 Tabelværdier for ekstern benchmarking	29

Resumé

Allerød Kommune har bedt VIVE om at gennemføre en analyse af forskelle i det forventede specialundervisningsbehov mellem kommunens skoledistrikter. Analysen tager højde for forskelle i elevernes demografiske, socioøkonomiske og sundhedsmæssige karakteristika. Analysen sammenligner også det forventede specialundervisningsbehov i skoledistrikterne med den faktiske henvisningspraksis for eleverne bosat i de enkelte skoledistrikter. Endelig sammenlignes Allerød Kommunes samlede henvisningspraksis til segregeret specialundervisning¹ med henvisningspraksis på landsplan.

Det forventede specialundervisningsbehov vurderes ud fra en statistisk model, som viser sammenhængen mellem de demografiske, socioøkonomiske og sundhedsmæssige karakteristika hos eleverne og sandsynligheden for, at den enkelte elev vil modtage segregeret specialundervisning. Den statistiske model er baseret på registerdata for alle folkeskoleelever i Danmark og afspejler den gennemsnitlige henvisningspraksis på landsplan.

Når vi ser på de relevante karakteristika hos eleverne i Allerød Kommune, forventes det ud fra den statistiske model, at Allerød Kommune henviser 2,3 % af eleverne til segregeret specialundervisning, hvis kommunen anvender en landsgennemsnitlig henvisningspraksis (når der tages højde for elevsammensætningen). I praksis henviser kommunen 5,2 % af sine elever. Når der tages højde for elevernes baggrundsforhold, viser analysen altså, at kommunen henviser væsentligt *flere* elever til segregeret specialundervisning end forventet ud fra den landsgennemsnitlige henvisningspraksis. Det skal understreges, at analysen ikke siger noget om, hvorvidt den landsgennemsnitlige henvisningspraksis – og dermed den forventede andel segregerede specialundervisningselever i Allerød Kommune – er den fagligt mest optimale.

Den statistiske model anvendes til at beregne det forventede specialundervisningsbehov i hvert enkelt skoledistrikt i Allerød Kommune. Dette gøres ved at se på hver enkelt elevs demografiske, socioøkonomiske og sundhedsmæssige karakteristika og herudfra beregne den enkelte elevs sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. Disse tal sammenfattes til et gennemsnit for hvert skoledistrikt. Resultaterne viser, at der på baggrund af forskelle i skoledistrikternes elevgrundlag må forventes visse forskelle i skoledistrikternes specialundervisningsbehov. Det gennemsnitlige specialundervisningsbehov pr. elev i distriktet med det største behov opgøres således til at være godt dobbelt så stort som i distriktet med det mindste behov.

Afslutningsvis sammenholdes skoledistrikternes beregnede specialundervisningsbehov med den faktiske visitation til segregeret specialundervisning. Denne analyse indikerer en vis variation i den kommunale henvisningspraksis fra distrikt til distrikt.

1 Segregeret specialundervisning indebærer, at eleven modtager undervisning i enten specialklasse eller på specialskole.

1 Formål

Dette notat foretager en analyse af specialundervisningsbehovet blandt grundskoleelever i Allerød Kommune. Formålet er for det første at afdække det forventede specialundervisningsbehov i hver af kommunens skoledistrikter. Distriktsskolernes specialundervisningsbehov kan herefter anvendes til at opstille en budgetfordelingsmodel på specialundervisningsområdet, dvs. et værktøj til fordeling af midler til specialundervisning mellem kommunens skoler. For det andet er formålet at foretage en sammenligning af Allerød Kommunes faktiske henvisningsfrekvens med det forventede specialundervisningsbehov, hvor der tages hensyn til kommunens elevsammensætning.

Det forventede specialundervisningsbehov beregnes på baggrund af en statistisk model, som tager højde for den statistiske sammenhæng, der er mellem elevernes demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede forhold og deres sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning.

Første skridt i analysen er estimeringen af en statistisk model, som viser sammenhængen mellem de demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede karakteristika for eleverne og sandsynligheden for, at den enkelte elev modtager segregeret specialundervisning. Den statistiske model er baseret på registerdata for alle grundskoleelever i Danmark og afspejler således den gennemsnitlige henvisningspraksis på landsplan, når der samtidig tages højde for elevernes forskellige karakteristika.

Modellen anvendes dernæst på Allerød Kommune til at beregne hver enkelt elevs sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, givet deres forskellige karakteristika. Desuden beregnes den andel elever, som man på baggrund af modellen vil forvente skulle modtage segregeret specialundervisning i Allerød Kommunes skoledistrikter, hvis kommunen fulgte den samme henvisningspraksis som på landsplan, og når der samtidig tages højde for kommunens elevsammensætning. Disse forventede andele segregerede specialundervisningselever udgør distrikternes forventede specialundervisningsbehov.

Skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov kan anvendes som grundlag for en budgetfordelingsmodel på specialundervisningsområdet, dvs. som et værktøj til fordeling af midler til specialundervisning mellem skoledistrikterne i Allerød Kommune.

Den statistiske model kan også anvendes til at forudsige det samlede specialundervisningsbehov blandt elever i Allerød Kommune. Herefter kan der foretages en benchmarking af kommunens henvisningspraksis ved at sammenholde Allerød Kommunes samlede henvisningsfrekvens med kommunens forventede specialundervisningsbehov, givet kommunens elevsammensætning.

2 Metode og data

2.1 Metode

Beregningen af det forventede specialundervisningsbehov tager udgangspunkt i en statistisk model, som estimerer sammenhængen mellem på den ene side en række socioøkonomiske, demografiske og sundhedsrelaterede variable vedrørende alle elever (og deres forældre) i Danmark, og på den anden side oplysninger om, hvorvidt eleverne modtager segregeret specialundervisning. Der anvendes en modeltype², som tager højde for den særlige struktur i data, hvor den afhængige variabel kun kan antage to gensidigt udelukkende værdier (modtager af segregeret specialundervisning eller ikke).

Modellerne anvendes dernæst på elevgrupper i Allerød Kommune til at beregne hver enkelt elevs sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, givet deres forskellige karakteristika, og under antagelse af en landsgennemsnitlig henvisningspraksis, dvs. at henvisningspraksis er den samme i Allerød Kommune som på landsplan. Antagelsen om den landsgennemsnitlige henvisningspraksis skyldes, at modellen er beregnet på baggrund af alle danske grundskoleelever. De estimerede sandsynligheder i Allerød Kommune påvirkes dermed ikke af den faktiske henvisningspraksis i kommunen, da det alene er elevernes baggrund, der er udslagsgivende for sandsynligheden for at modtage segregeret specialundervisning.

På baggrund heraf kan det beregnes, hvor stor en andel af eleverne der *forventes* at modtage segregeret specialundervisning henholdsvis i hvert skoledistrikt og i kommunen samlet set, hvis kommunen følger den landsgennemsnitlige henvisningspraksis.

2.2 Datagrundlag

Den primære variabel i analysen er en oplysning om, hvorvidt den enkelte elev modtager segregeret specialundervisning. Segregeret specialundervisning er afgrænset til specialundervisning, som foregår på specialskoler eller i specialklasser³. Oplysninger om, hvilke elever der modtager segregeret specialundervisning, stammer fra registerdata indsamlet af Danmarks Statistik.

De øvrige data om eleverne og deres forældre er indhentet fra en række forskellige registre hos Danmarks Statistik. Boks 1 nedenfor indeholder en oversigt over de forklarende variable, som indgår i analysen. Variablene måler forskellige aspekter såsom demografi, socioøkonomi, sundhed og kriminalitet.

² Logit-model.

³ Kun elever, der er registreret som specialklasseelever i variabelen KL_TYPE, indgår i analysen som modtagere af segregeret specialundervisning. Alle øvrige elever indgår som normalundervisningselever.

Boks 1: Demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede variable i modellen

Variable vedrørende barnet:

Barnets køn

Barnets alder

Barnets alder ved skolestart (Mindre end 5,5 år, Mellem 5,5 og 6,5 år, Mellem 6,5 og 7 år, Mere end 7 år)

Barnet havde lav fødselsvægt (< 2.500 g)

Barnet er adopteret

Barnets gennemsnitlige antal indlæggelser de seneste fem år

Barnets gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge i de seneste fem år

Barnet har haft kontakt til en speciallæge inden for de seneste fem år¹

Variable vedrørende barnet/elevenes familie:

Antal hjemmeboende børn i barnets familie

Barnets forældre er samboende

Barnets mor og/eller far er død

Moderen og/eller faderen er ukendt²

Variable vedrørende forældrene²:

Moderens og faderens alder ved barnets fødsel

Moderen og/eller faderen er skilt eller blevet enke(mand) i perioden

Moderens og faderens alderskorrigerede indkomst

Moderens og faderens alderskorrigerede uddannelsesniveau

Moderens og faderens alderskorrigerede jobprestige

Moderens og faderens beskæftigelsesstatus

Moderens og faderens gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge i de seneste fem år

Moderen og/eller faderen har haft kontakt med psykiatrien inden for de seneste fem år

Moderen og/eller faderen har haft kontakt til en speciallæge inden for de seneste fem år¹

Moderen og/eller faderen har været til tandlæge inden for de seneste fem år

Moderens og faderens gennemsnitlige antal indlæggelser de seneste fem år

Moderen og/eller faderen er sigtet for overtrædelse af straffeloven de seneste fem år

Note: ¹ Ekskl. kontakt til en psykiater

² Der er kodet én separat variabel for moderen og én for faderen.

Enkelte variable fortjener indledningsvist en nærmere uddybning.

For flere af variablene inddrager vi oplysninger om elever og forældre fem år tilbage i tiden. På den måde bygger variablene ikke kun på oplysninger om hændelser mv., som finder sted i analyseåret, men også på hændelser som finder sted i tiden op til analyseåret.

Variablen for forældrenes jobprestige angiver den socioøkonomiske status, som knytter sig til forældrenes stillingsbetegnelser. Jobprestigen er opgjort i henhold til internationale standarder og bygger på den såkaldte ISEI-score (International Standard Classification of Occupations).

Variablene for både forældrenes indkomstniveau, uddannelsesniveau og jobprestige er alderskorrigerede. Alderskorrektionen består i, at forældrenes niveau på variablene udtrykker, hvor meget forældrene ligger over eller under det forventede niveau for deres aldersgruppe. Dermed tages der højde for, at forældre med højere alder typisk vil være højere uddannet samt have højere indkomst og jobprestige end yngre forældre.

Den statistiske model indeholder *ikke* en variabel for elevernes etniske baggrund. Årsagen er, at anden etnisk baggrund end dansk i sig selv kun har meget begrænset betydning for elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, når der samtidig tages højde for de øvrige variable i modellen. Børn med anden etnisk baggrund har isoleret set større sandsynlighed for segregeret specialundervisning end etnisk danske børn, men altså ikke større sandsynlighed end etnisk danske børn med samme demografiske og socioøkonomiske baggrund. VIVEs analyse viser faktisk, at børn med anden etnisk baggrund end dansk statistisk har lidt mindre sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning end etnisk danske børn med tilsvarende demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Der kan være flere forklaringer på dette forhold.

For det første modtager en del af eleverne med anden etnisk baggrund undervisning i dansk som andetsprog. Undervisning i dansk som andetsprog uden for normalklasser eller i modtagelsesklasser betragtes ikke som segregeret specialundervisning, men kan alligevel fungere som en aflastning af klassen/skolen, som gør, at henvisning til specialklasse bliver mindre sandsynlig.

En anden forklaring kan være, at forældre med anden etnisk baggrund end dansk i højere grad end etnisk danske forældre oplever det som stigmatiserende, at barnet henvises til specialklasse, og derfor i mindre grad presser på for en udredningsproces for deres barn. Trods den negative sammenhæng er variabelen "etnisk baggrund" udeladt af den statistiske model på grund af den indholdsmæssige usikkerhed, der er om de bagvedliggende årsager til resultatet.

2.3 Population

Opgørelser og analyser af henvisning til segregeret specialundervisning kan enten foretages med udgangspunkt i alle elever i grundskolealderen, dvs. både folkeskoleelever og elever i privatskoler samt frie grundskoler, eller alternativt kan henvisningsandelen opgøres alene med udgangspunkt i kommunens folkeskoleelever. Det er VIVEs vurdering, at det er mest retvisende at foretage analyser og opgørelser af henvisning til segregeret specialundervisning med udgangspunkt i *alle* grundskoleelever (dvs. både folkeskole- og privatskoleelever), fordi et fokus alene på elever i folkeskolen vil skævvride resultaterne for de enkelte kommuner, hvis deres privatskoleandel afviger fra landsgennemsnittet. Tilsvarende kan fokus alene på folkeskoleelever skævvride resultaterne ved sammenligning af skoledistrikter internt i en kommune, såfremt privatskoleandelen varierer mellem skoledistrikterne.

Som følge af disse overvejelser er populationsgrundlaget for udledningen af den statistiske model i denne analyse alle danske grundskoleelever i 0.-9. klasse i skoleåret 2015/2016. Betydningen af de forskellige demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede karakteristika i modellen er altså estimeret ud fra data, som dækker samtlige grundskoleelever i aldersgruppen i Danmark. For alle eleverne er der indhentet oplysninger om dem selv og om deres forældres socioøkonomiske karakteristika.

3 Resultater for den statistiske model

I det følgende præsenteres resultatet af den statistiske model. Afsnit 3.1 giver først et overblik over de baggrundsforhold i den statistiske model, som har størst betydning i beregningen af specialundervisningsbehovet. Herefter vil afsnit 3.2 præsentere den statistiske models forklaringskraft, dvs. illustrere modellens evne til at identificere de børn, som rent faktisk modtager segregeret specialundervisning. Endelig sammenlignes Allerød kommune i afsnit 3.3 med hele landet på de mest betydningsfulde forklarende variable.

3.1 De ti mest betydningsfulde baggrundskarakteristika

Tabel 3.1 nedenfor viser de ti variable i den statistiske model, som har den største betydning for elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning på landsplan i skoleåret 2015/2016⁴.

Kolonne to i Tabel 3.1 ("Betydning")⁵ angiver, hvor meget hver variabel bidrager til beregningen af elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning (målt i procent af den statistiske models samlede forklaringskraft). Eksempelvis viser betydningen ved variabelen "Moderens alderskorrigerede uddannelsesniveau", at oplysninger om mødrenes uddannelsesniveau estimeres til at bidrage med ca. 4,6 % af modellens forklaringskraft. Samlet set bidrager de ti mest betydende variable med 64,3 % af modellens samlede forklaringskraft. Det betyder også, at 35,7 % af modellens forklaringskraft kan henføres til de variable, der falder uden for top-10 (Bilag 1 indeholder en oversigt over, hvor meget af modellens samlede forklaringskraft hver af modellens variable bidrager med).

Fortegnet angiver retningen på den statistiske sammenhæng. For eksempel viser fortegnet ved variabelen "Elevens alder", at jo ældre eleven er, jo højere er sandsynligheden for, at eleven modtager specialundervisning. Omvendt mindsker det sandsynligheden for at modtage specialundervisning, hvis eleven er en pige.

⁴ Bilag 1 indeholder en komplet oversigt over alle modellens variable, herunder deres signifikansniveau, fortegn og betydning.
⁵ Variablenes bidrag er baseret på deres relative vægte, se fx Johnson, J. W. (2000). A heuristic method for estimating the relative weight of predictor variables in multiple regression. *Psychological Bulletin*, 114, 542-551. De relative vægte indikerer, hvor stor en procentdel af modellens forklaringskraft (Pseudo-R²), der kan tilskrives de enkelte variable. Vægtene er beregnet på en måde, der mindsker problemet med variable, som måler noget af det samme. Vægtene på tværs af alle variable summerer til 100 %.

Tabel 3.1 De ti mest væsentlige forklarende variable i forhold til at forudsige elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning

Variabel	Fortegn	Betydning
Elevens køn (pige)	-	21,3 %
Elevens alder	+	13,0 %
Moderens alderskorrigerede jobprestige	-	4,7 %
Moderens alderskorrigerede uddannelsesniveau	-	4,6 %
Faderens alderskorrigerede uddannelsesniveau	-	4,3 %
Eleven var ældre end syv år ved skolestart ¹	+	4,2 %
Faderens alderskorrigerede jobprestige	-	3,4 %
Elevens gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge	+	3,1 %
Elevens forældre er samboende	-	3,1 %
Ingen hjemmeboende børn i elevens familie ²	+	2,6 %
Samlet betydning af de ti væsentligste variable		64,3 %

Note: Modellen er beregnet på baggrund af alle grundskoleelever i Danmark fra 0.-9. klasse i skoleåret 2015/2016. N = 668.338, Pseudo-R² (McFadden) = 0,162. Ifølge McFadden indikerer en Pseudo-R²-værdi mellem 0,2 og 0,4 et glimrende modelfit, hvilket Pseudo-R²-værdien ikke er langt fra i dette tilfælde. Alle de viste variable er statistisk signifikante på 0,001-niveau.

¹ Variablen er kodet i fire kategorier. Referencekategorien er "mellem 5,5 og 6,5 år". Se Bilag 1 for en uddybning af de øvrige kategorier.

² Ingen hjemmeboende børn i elevens familie omfatter primært elever, som er flyttet hjemmefra. Variablen er kodet i seks kategorier. Referencekategorien er "To børn". Se Bilag 1 for en uddybning af de øvrige kategorier.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Vi ser i Tabel 3.1, at det primært er faktorer vedrørende eleven selv og moderen, der bidrager til beregningen af specialundervisningsbehovet på landsplan, men også variable vedrørende faderen har en vis betydning. Derudover fremgår det af tabellen, at særligt elevens køn og alder har betydning.

Der indgår en række variable i den statistiske model, som for overskuelighedens skyld ikke er vist i Tabel 3.1 (variablene falder uden for top-10). For eksempel indeholder modellen også variable vedrørende forældrenes indkomst. Indkomstvariablene har en vis sammenhæng med elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, men den selvstændige betydning er forholdsvis lille, når der tages højde for de øvrige variable i modellen. Variablen er derfor ikke medtaget i oversigten i Tabel 3.1, men er altså stadig medtaget i modellen⁶.

I læsningen af tabellen er det vigtigt at være opmærksom på, at variablene på forskellig vis kan "stjæle" forklaringskraft fra hinanden. Dette kan for det første forekomme, hvis der er forskel på, "hvornår" to eller flere variable tidsmæssigt påvirker specialundervisningsbehovet. Eksempelvis kan noget af forklaringskraften, som stammer fra variablene vedrørende forældrenes uddannelsesniveau, overtages af forældrenes jobprestige, fordi en persons uddannelsesniveau tidsmæssigt kommer før den samme persons jobprestige. For det andet kan mange af de forklarende variable være udtryk for noget af det samme. For eksempel vil en persons indkomstniveau langt hen ad vejen afspejle personens jobprestige (forældrenes indkomst er ikke blandt de ti mest betydende variable, men fremgår af Bilag 1).

⁶ Derudover kan det oplyses, at der i modellen er i alt ti variable, som består af tre eller flere kategorier. Den samlede forklaringskraft for en "kategorisk variabel" kan beregnes ved at summere forklaringskraften for hver af variabelens kategorier. Gøres dette eksempelvis for variabelen vedrørende "Barnets alder ved skolestart" (fire kategorier), ses det, at variabelen i alt bidrager med 7,6 % af den statistiske models samlede forklaringskraft. Den samlede forklaringskraft for hver af de kategoriske variable fremgår af Bilag 1.

Da variablene på den måde kan "stjæle" forklaringskraft fra hinanden, ville nogle af de variable, der ikke er med på listen i Tabel 3.1, potentielt have haft større forklaringskraft, hvis nogle af de andre variable var udeladt. Endelig må der også tages forbehold for, at betydningen af de enkelte variable er et estimat, dvs. der er statistisk usikkerhed forbundet med estimaterne. Den isolerede betydning af de enkelte variable sammenlignet med hinanden skal derfor tolkes med varsomhed.

3.2 Modellens forklaringskraft

Den statistiske models forklaringskraft – dvs. den statistiske models evne til at forudsige, hvilke elever der rent faktisk modtager segregeret specialundervisning – illustreres i Tabel 3.2. Dette gøres ved at undersøge, hvor stor en andel af de faktiske modtagere af segregeret specialundervisning vi indfanger, når vi stiller skarpt på de elever, som har højest henholdsvis lavest beregnet sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning.

Tabel 3.2 Andel af de faktiske modtagere af segregeret specialundervisning, som indfanges i grupperne med særligt lav og særligt høj sandsynlighed for segregeret specialundervisning

Population	10 % med laveste sandsynlighed	10 % med højeste sandsynlighed
Modtagere af segregeret specialundervisning i Allerød Kommune	0,0 %	38,6 %
Modtagere af segregeret specialundervisning i hele landet	0,7 %	45,1 %

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Det fremgår af tabellen, at 38,6 % af de elever, der rent faktisk modtager segregeret specialundervisning i Allerød Kommune, befinder sig blandt de 10 % af eleverne, der har størst beregnet sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning. Omvendt er der ingen modtagere af segregeret specialundervisning blandt de 10 % af eleverne, som har lavest beregnet sandsynlighed. Hvis elevernes baggrundsforhold ikke havde nogen betydning for sandsynligheden for at modtage segregeret specialundervisning, ville vi i begge grupper forvente at indfange 10 % af de elever, som faktisk modtager segregeret specialundervisning. Det fremgår desuden af tabellen, at modellens forklaringskraft blandt eleverne på landsplan er bedre end forklaringskraften i Allerød Kommune. Dette kan indikere, at henvisningen af elever til segregeret specialundervisning i Allerød Kommune i mindre grad er styret af de baggrundskaraktistika, der er betingende for henvisningspraksis på landsplan.

3.3 Beskrivende statistik for de mest betydningsfulde forklarende variable

Sammenlignes Allerød Kommune med hele landet på de mest betydningsfulde forklarende variable, der indgår i den statistiske model, får man et billede af den elevsammensætning, som præger kommunen på de faktorer, der har størst betydning for specialundervisningsbehovet. Tabel 3.3 viser gennemsnittet for Allerød Kommune og for hele landet på de forklarende variable.

Tabel 3.3 Gennemsnitsværdier for Allerød Kommune og hele landet på de væsentligste forklarende variable i den statistiske model. Beregnet forskel og enhedsangivelse

	Enhed	Allerød	Hele landet	Forskel (i måleenhed)	Forskel (i % af landstal)
Andel piger blandt eleverne	Andel	49,8 %	48,5 %	1,30 procentpoint	2,7 %
Elevers gennemsnitsalder	År	10,7	10,7	0,01	0,1 %
Mødres gennemsnitlige jobprestige ¹	Skalapoint	51,5	44,4	7,10	16,0 %
Mødres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	År ud over grundskolen	5,0	3,7	1,29	35,0 %
Fædres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	År ud over grundskolen	4,7	3,2	1,49	46,2 %
Andel elever ældre end syv år ved skolestart	Andel	1,37 %	2,38 %	-1,02 procentpoint	-42,6 %
Fædres gennemsnitlige jobprestige ¹	Skalapoint	53,1	44,8	8,25	18,4 %
Elevers gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge	Antal	3,2	3,3	-0,01	-0,2 %
Andel elever, hvis forældre er samboende	Andel	76,9 %	66,5 %	10,47 procentpoint	15,8 %
Andel elever, hvor der er 0 børn i elevens familie ²	Andel	0,1 %	0,8 %	-0,71 procentpoint	-84,4 %

Note: Data for alle grundskoleelever i Danmark fra 0.-9. klasse i skoleåret 2015/2016. N = 668.338. Elevtal i Allerød: N = 3.802.

Variablene er rangordnet efter deres betydning som omtalt i afsnit 3.1, hvor de mest betydningsfulde variable er listet først.

Mødre og fædre med flere børn tæller med flere gange i de gennemsnitlige tal, der ligger bag beregningen af tabellens indekssværdier. For eksempel vil en mor til tre elever med lang uddannelseslængde tælle med som tre mødre med lang uddannelseslængde i opgørelsen af mødrenes gennemsnitlige uddannelseslængde.

¹ I den statistiske model anvendes moderens og faderens alderskorrigerede uddannelsesniveaue og jobprestige. Af kommunikationsmæssige årsager vises moderens og faderens ukorrigerede uddannelsesniveaue og jobprestige (dvs. gennemsnitligt antal års uddannelse ud over grundskolen henholdsvis gennemsnitlig jobprestige).

² Dette er hovedsageligt elever, som er flyttet hjemmefra.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Elevsammensætningen i Allerød Kommune adskiller sig mest markant fra landsgennemsnittet ved, at forældrene har gennemsnitlig højere uddannelse og højere jobprestige end landsgennemsnittet. Desuden er en større andel af elevernes forældre samboende, og der er færre af kommunens elever, som er flyttet hjemmefra. Endelig har kommunen samlet set færre af de meget sene skolestartere. På de øvrige centrale variable i modellen ligger Allerød Kommune ganske tæt på landsgennemsnittet. På baggrund af Allerød Kommunes gennemsnit på modellens væsentligste variable vil man umiddelbart forvente, at kommunen henviser en mindre andel af sine elever til segreret specialundervisning end landsgennemsnittet.

4 Benchmarking af Allerød Kommunes henvisningspraksis

Kapitlet præsenterer nøgletal for Allerød Kommunes henvisningspraksis til segregeret specialundervisning⁷. Kommunens henvisningspraksis sammenlignes med den landsgennemsnitlige henvisningspraksis, når der ved hjælp af den statistiske model er taget højde for kommunernes forskellige elevgrundlag på de relevante demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede variable. Resultaterne er sammenfattet i Tabel 4.1.

Tabel 4.1 Nøgletal for henvisningspraksis til segregeret specialundervisning i Allerød Kommune. Skoleåret 2015/16.

	Modtagere af specialundervisning	Henvisningsandel (andel af alle folkeskole og privat-/friskoleelever)
Hele landet	25.821	3,9 %
Allerød Kommune: faktisk henvisning	197	5,2 %
Allerød Kommune: forventet henvisning ud fra den statistiske model	86	2,3 %
Allerød Kommune: forskel på faktisk og forventet henvisning	111	2,9 procentpoint

Note: Samlet elevtal på landsplan 0.-9 klasse: 668.338. Elevtal i Allerød: 3.802.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Som tidligere nævnt vurderer VIVE, at det er mest retvisende at foretage analyser og opgørelser af henvisning til segregeret specialundervisning med udgangspunkt i alle grundskoleelever (dvs. både folkeskole- og privatskoleelever), fordi et fokus alene på elever i folkeskolen vil skævvride resultaterne for de enkelte kommuner, hvis deres privatskoleandel afviger fra landsgennemsnittet. I Tabel 4.1 er henvisningsandelen derfor opgjort med udgangspunkt i alle grundskoleelever i 0.-9.klasse.

Som det fremgår af tabellen, er den faktiske henvisningsandel til segregeret specialundervisning 1,3 procentpoint højere for Allerød Kommune end på landsplan. Den gennemsnitlige henvisningsfrekvens til segregeret specialundervisning er således 3,9 % på landsplan, mens den er 5,2 % i Allerød Kommune.

Med baggrund i den statistiske model ville man, når der tages højde for de demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede forhold hos kommunens grundskoleelever, forvente, at Allerød Kommune henviste ca. 2,3 % af sine elever til segregeret specialundervisning, hvis kommunen fulgte en landsgennemsnitlig henvisningspraksis. Allerød Kommunes henvisningsfrekvens er således 2,9 procentpoint højere end forventet med udgangspunkt i en landsgennemsnitlig visitationspraksis. Dette svarer til, at kommunen henviser mere end dobbelt så mange elever til segregeret specialundervisning som forventet.

Det er vigtigt at understrege, at analyserne ovenfor alene viser, hvordan den faktiske henvisningspraksis i Allerød Kommune harmonerer med den forventede ved en landsgennemsnitlig visitationspraksis i Danmark i skoleåret 2015/2016. Analysen siger derimod ikke noget om, hvorvidt den landsgennemsnitlige henvisningspraksis – og dermed den forventede andel segregerede specialundervisningselever i Allerød Kommune – er den fagligt mest optimale.

⁷ Populationen i Allerød Kommune er afgrænset til de 0-9.klasses elever i alderen 5-17-år, som kommunen har betalingsforpligtelse overfor. Dette vil som udgangspunkt omfatte elever bosiddende i Allerød Kommune og elever bosiddende i andre kommuner, hvor Allerød Kommune har betalingsforpligtelsen. Hvis en anden kommune end Allerød har betalingsforpligtelsen for en elev, som er bosiddende i Allerød Kommune, indgår eleven omvendt ikke i populationen af elever i Allerød.

5 Det forventede specialundervisningsbehov i Allerød Kommunes skoledistrikter

Dette kapitel præsenterer en række nøgletal for skoledistrikterne i Allerød Kommune i relation til distrikternes specialundervisningsbehov. Afsnittet vil for det første præsentere de enkelte skoledistrikters specialundervisningsbehov og i forbindelse hermed beskrive, hvordan disse kan anvendes i en socioøkonomisk budgettodelingsmodel for specialundervisning, dvs. som et værktøj til fordeling af midler til specialundervisning mellem kommunens skoledistrikter. Afsnittet vil desuden foretage en benchmarking af henvisningspraksis i kommunens skoledistrikter.

Fremgangsmåden ved beregning af det forventede specialundervisningsbehov i hvert skoledistrikt er beskrevet i Boks 2 nedenfor.

Boks 2: Beregning af skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov

Den statistiske model anvendes til at beregne sandsynligheden for at modtage segregeret specialundervisning for hver enkelt elev i Allerød Kommune på baggrund af elevens demografiske, socioøkonomiske og sundhedsrelaterede karakteristika. Disse beregninger sammenfattes til en gennemsnitlig sandsynlighed for eleverne i hvert af Allerød Kommunes skoledistrikter. Dette mål kan anvendes til at sammenligne de forventede specialundervisningsbehov på tværs af skoledistrikterne. Ved at tage højde for skoledistrikternes størrelse kan vi desuden beregne den forventede fordeling af specialundervisningselever i Allerød Kommune.

Det er vigtigt at pointere, at de estimerede sandsynligheder for specialundervisning er relative i den forstand, at de er baseret på den faktiske brug af specialundervisning i Danmark i skoleåret 2015/2016. Modellen kan med andre ord ikke sige noget om, hvorvidt der ud fra fx et pædagogisk kriterium er behov for, at flere eller færre elever modtager specialundervisning, men kun noget om skoledistrikternes relative specialundervisningsbehov set i forhold til hinanden.

Som grundlag for vurderingen af de enkelte skoledistrikters specialundervisningsbehov anvendes det elevgrundlag, som er *bosat* i skoledistrikterne i skoleåret 2015/2016. Allerød Kommune har for nylig foretaget en ændring af kommunens skoledistrikter. Derfor vil de distriktsopdelte specialundervisningsbehov blive beregnet på baggrund af to forskellige afgrænsninger af skoledistrikterne: én hvor eleverne er opdelt i henhold til de nye skoledistrikter, og én hvor de er opdelt i henhold til de gamle skoledistrikter⁸. Det medregnede elevgrundlag medtager både elever i folkeskole, privatskoler og frie grundskoler. Vurderingen af specialundervisningsbehovet med udgangspunkt i elevernes bopælningsdistrikter gør, at der vil være afvigelser fra de elever, som faktisk går på skolerne, i det omfang eleverne går på en anden skole end distriktskolen⁹. Ved beregningen af de forventede specialundervisningsbehov i kommunens skoledistrikter ses der kun på elever i 0.-9. klasse.

⁸ I begge tilfælde er der samlet set tale om det samme elevgrundlag.

⁹ Bilag 2 indeholder en oversigt over det forventede specialundervisningsbehov opgjort på baggrund af en folkeskole, som eleverne er indskrevet på i Allerød Kommune.

Afsnit 5.1 præsenterer skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov. Efterfølgende vil der i afsnit 5.2 blive foretaget en benchmarking af skoledistrikternes henvisningspraksis.

5.1 Skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov

Tabel 5.1 og Tabel 5.2 sammenfatter resultaterne for analyserne af henholdsvis de nye og de gamle skoledistrikters undervisningsbehov. Bilag 3 viser gennemsnitsværdierne for såvel de gamle som de nye skoledistrikter på de væsentligste variable i modellen.

Tabel 5.1 De nye skoledistrikters forventede specialundervisningsbehov, skoleåret 2015/2016

Skoledistrikt (bosætning)	Distrikts-nummer	Klassetrin	Elevgrundlag (0.-9. klasse)	Andel af samlet elevgrundlag (0.-9. klasse)	Faktisk andel af kommunens specialundervisningselever	Gennemsnitlig forudsagt sandsynlighed for specialundervisning	Indeks for specialundervisningsbehov*	Forventet andel af det samlede antal segregerede specialundervisningselever
Blovstrød Skole skoledistrikt	1	0.-9. klasse	385	10 %	4,4 %	1,9 %	85,5	8,7 %
Lynge Skole skoledistrikt	2	0.-9. klasse	821	22 %	27,5 %	2,4 %	106,0	23,0 %
Indskoling: Lillevang Skole skoledistrikt	3 og 4	0.-5. klasse	765	20 %	21,4 %	2,0 %	89,5	18,1 %
Udskoling: Lillevang Skole skoledistrikt	3 og 4	6.-9. klasse	571	15 %	20,3 %	3,7 %	166,5	25,1 %
Kratbjergskolen skoledistrikt	5 og 6	0.-9. klasse	1.246	33 %	26,4 %	1,7 %	76,6	25,2 %
Total	-	-	3.788	100 %	100,0 %	2,2 %¹	100,0	100,0 %

Note: Data for alle elever i 0.-9. klasse i folkeskoler, privatskoler og frie grundskoler bosat i Allerød Kommune i skoleåret 2015/2016.

* Indeks 100 = gennemsnitlig sandsynlighed for specialundervisning i kommunen samlet set.

¹ Den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for specialundervisning for distrikterne samlet set adskiller sig fra det tilsvarende tal i Tabel 4.1. Det skyldes, at der er foretaget en anden afgrænsning af eleverne i Tabel 4.1, som bl.a. også omfatter elever anbragt af Allerød Kommune i andre kommuner.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Tabel 5.2 De gamle skoledistrikternes forventede specialundervisningsbehov, skoleåret 2015/2016

Skoledistrikt (bosætning)	Distrikts-nummer	Klassetrin	Elevgrundlag (0.-9. klasse)	Andel af samlet elevgrundlag (0.-9. klasse)	Faktisk andel af kommunens specialundervisningselever	Gennemsnitlig forudsagt sandsynlighed for specialundervisning	Indeks for specialundervisningsbehov*	Forventet andel af det samlede antal segregerede specialundervisningselever
Blovstrød Skole skoledistrikt	1	0.-9. klasse	385	10 %	4,4 %	1,9 %	85,5	8,7 %
Lynge Skole skoledistrikt	2	0.-9. klasse	821	22 %	27,5 %	2,4 %	106,0	23,0 %
Skovvangskolen skoledistrikt	3	0.-9. klasse	676	18 %	25,3 %	3,3 %	148,7	26,5 %
Lillerød Skole skoledistrikt	4	0.-9. klasse	660	17 %	16,5 %	2,1 %	95,5	16,6 %
Engholmskolen skoledistrikt	5	0.-9. klasse	676	18 %	14,8 %	1,7 %	78,1	13,9 %
Ravnsholt skolen skoledistrikt	6	0.-9. klasse	570	15 %	11,5 %	1,7 %	74,8	11,3 %
Total	-	-	3.788	100 %	100,0 %	2,2 %¹	100,0	100,0 %

Note: Se note til Tabel 5.1.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Det fremgår af Tabel 5.1 (kolonne 7), at den gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning (beregnet på baggrund af den statistiske model) varierer fra skoledistrikt til skoledistrikt. Under en antagelse om samme landsgennemsnitlige visitationspraksis i alle skoledistrikter er der med andre ord forskel på, hvor stor en andel specialundervisningselever man kan forvente i hvert distrikt. Den laveste gennemsnitlige sandsynlighed er den for elevgrundlaget for Kratbjergskolens skoledistrikt, som ved en landsgennemsnitlig henvisningspraksis og givet distriktets elevgrundlag har en gennemsnitlig sandsynlighed på 1,7 % for at modtage segregeret specialundervisning. Det kan også formuleres på den måde, at 1,7 % af eleverne i Kratbjergskolens skoledistrikt forventes at modtage segregeret specialundervisning. Den højeste gennemsnitlige sandsynlighed for segregeret specialundervisning har elevgrundlaget for udskoling i Lillevang Skoles skoledistrikt, hvor eleverne har en gennemsnitlig sandsynlighed på 3,7 % for at modtage segregeret specialundervisning. Det er værd at bemærke, at skoledistriktet for udskoling på Lillevang Skole alene omfatter elever i 6.-9. klasse. Da sandsynligheden for at modtage specialundervisning stiger med elevernes alder (jf. Tabel 3.1), vil specialundervisningsbehovet – alt andet lige – være større i dette skoledistrikt end i kommunens øvrige distrikter, som også omfatter elever på de lavere klassetrin. Generelt viser resultaterne, at der med udgangspunkt i skoledistrikternes elevsammensætninger må forventes forskelle i specialundervisningsbehovet blandt skoledistrikterne i Allerød Kommune.

Det skal for en god ordens skyld understreges, at tallene i Tabel 5.1 og Tabel 5.2 ikke påvirkes af eventuelle forskelle i henvisningspraksis mellem Allerød Kommunes skoledistrikter. Forskellene i forudsagte sandsynligheder for specialundervisning afspejler således alene forskelle i distrikternes elevsammensætning.

Den forudsagte sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning i hvert skoledistrikt kan sættes i forhold til den gennemsnitlige sandsynlighed pr. elev for alle skoledistrikter i Allerød Kommune. Hermed fås en indekssværdi, der udtrykker, om distriktet har et relativt højt eller lavt forventet specialundervisningsbehov pr. elev¹⁰ (se kolonne 8 i Tabel 5.1). Denne fremgangsmåde resulterer i et indekstal, hvor indeks 100 angiver, at distriktet har et specialundervisningsbehov pr. elev svarende til kommunegennemsnittet. Et indekstal på 110 angiver, at skoledistriktets specialundervisningsbehov pr. elev ligger 10 % over det gennemsnitlige behov pr. elev for alle skoledistrikter i Allerød Kommune. Omvendt indebærer et indekstal på 90, at skoledistriktets specialundervisningsbehov pr. elev ligger 10 % under kommunegennemsnittet.

For udskoling i Lillevang Skoles skoledistrikt giver denne beregning eksempelvis et indekseret specialundervisningsbehov på $(3,7 \% / 2,2 \%) * 100 = 166,5$. Det vil sige, at elevgrundlaget for dette skoledistrikt har et forventet specialundervisningsbehov, som ligger ca. 67 % over gennemsnittet for kommunen. Omvendt ligger det forventede specialundervisningsbehov i Kratbjergskolens skoledistrikt ca. 25 % under kommunegennemsnittet (indeks 76,6). Forholdet mellem indekssværdierne for de to yderpunkter (166,5 vs. 76,6) indikerer, at det gennemsnitlige specialundervisningsbehov pr. elev er mere end dobbelt så stort i Lillevang Skoles skoledistrikt som i Kratbjergskolens skoledistrikt.

De beregnede indekssværdier kan anvendes som fordelingsnøgle i de tilfælde, hvor en kommune som udgangspunkt har afsat et fast beløb pr. elev til segregeret specialundervisning. Hvis Allerød Kommune eksempelvis afsætter 5.000 kr. pr. elev til segregeret specialundervisning, så vil en skole i indeks 110 skulle have 5.500 kr. pr. elev, hvis der skal tages højde for skolens sociale profil. Omvendt vil en skole i indeks 90 kun modtage 4.500 kr. pr. elev.

¹⁰ $\text{Indekseret specialundervisningsbehov pr. elev}_{\text{skoledistrikt "J"}} = [\text{Gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for specialundervisning}_{\text{skoledistrikt "J"}}] / [\text{Gennemsnitlige forudsagte sandsynlighed for specialundervisning i Allerød Kommune}] * 100.$

En anden beregningsteknisk vej til samme fordelingsnøgle går via beregning af det forventede *antal* specialundervisnings elever i hvert skoledistrikt. Dette tal beregnes ved at gange den gennemsnitlige sandsynlighed for, at eleverne i et skoledistrikt modtager segregeret specialundervisning, med skoledistriktets elevtal. Skoledistrikternes forventede antal specialundervisnings elever er i kolonne 9 i Tabel 5.1 omregnet, så der vises den *andel* af kommunens segregerede specialundervisnings elever, som forventes at komme fra de enkelte skoledistrikter, givet skoledistrikternes elevsammensætning og størrelse. Tallene i kolonne 9 tager således højde for både skoledistriktets størrelse og elevernes forventede specialundervisnings behov. Det forventes fx på baggrund af skoledistriktets størrelse og elevsammensætning, at 25 % af kommunens segregerede specialundervisnings elever vil komme fra Kratbjergskolens skoledistrikt.

Skoledistrikternes forventede andele af det samlede antal segregerede specialundervisnings elever i Allerød Kommune kan anvendes som en fordelingsnøgle i situationer, hvor en kommune har afsat et fast *samlet* budget segregeret specialundervisning. Givet et fast samlet budget i Allerød Kommune gælder eksempelvis, at både Kratbjergskolens skoledistrikt og udskolingen i Lillevang Skole skoledistrikt skal have 25 % af det behovsafhængige budget, såfremt man fordeler midler på baggrund af den statistiske model. Havde man alene fordelt midlerne på baggrund af elevtallene, skulle de samme to skoledistrikter have haft henholdsvis 33 % og 15 % af budgettet.

5.2 Benchmarking af distrikternes henvisningspraksis

I dette afsnit foretages en benchmarking af såvel de nye som de gamle skoledistrikters henvisningspraksis. Dette gøres ved at sammenligne den faktiske og den forventede henvisningspraksis i skoledistrikterne. Der foretages både en ekstern og en intern benchmarking af henvisningspraksis i skoledistrikterne.

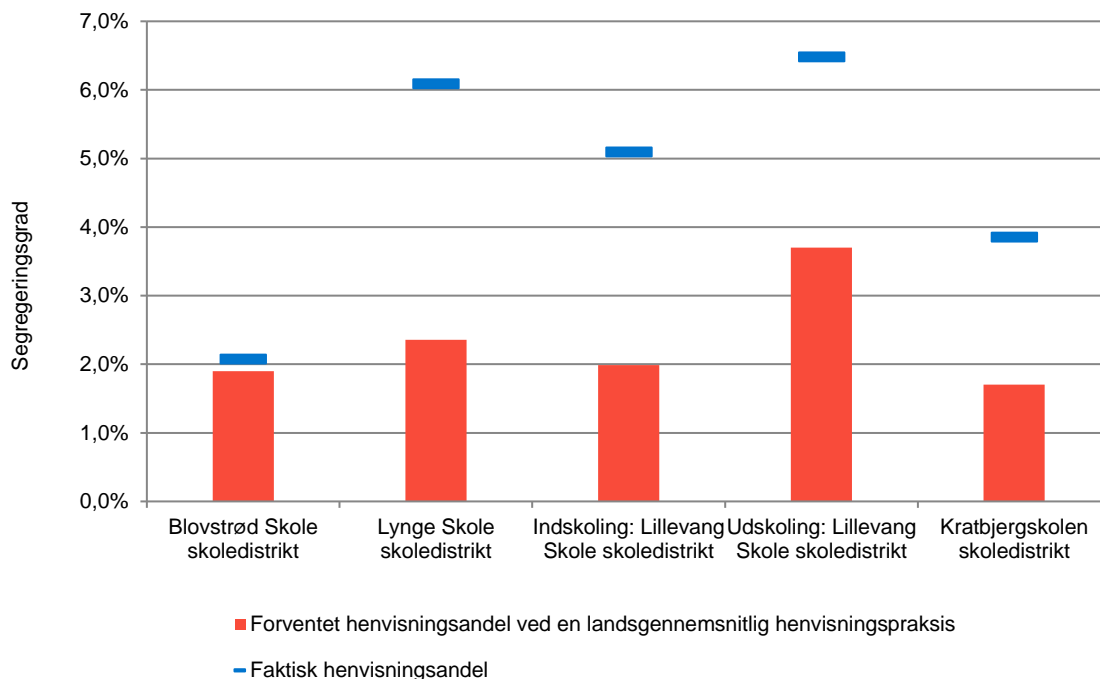
Ekstern benchmarking

I den eksterne benchmarking bliver skoledistrikternes faktiske henvisningsandel (den andel af elever bosat i distriktet, som henvises til segregeret specialundervisning) sammenlignet med den andel, man ville forvente ud fra skoledistriktets elevgrundlag, hvis skoledistriktet samtidig fulgte den *landsgennemsnitlige* henvisningspraksis. Denne sammenligning betegnes som et "eksternt" benchmark af skoledistrikternes praksis, fordi der her implicit sammenlignes med lignende skoledistrikter i andre kommuner.

Figur 5.1 og Figur 5.2 viser resultaterne af den eksterne benchmarking for henholdsvis de gamle og de nye skoledistrikter¹¹. Det ses, at andelen af henviste elever i samtlige distrikter (både de nye og de gamle) ligger over det forventede niveau, givet skoledistrikternes elevsammensætning og en landsgennemsnitlig henvisningspraksis. Fokuseres der på de nye skoledistrikter (Figur 5.1), kan det konstateres, at alle skoledistrikter på nær ét henviser mellem 2,2 og 3,7 procentpoint flere elever, end man ville forvente. I Blovstrød Skoles skoledistrikt henvises kun 0,2 procentpoint flere elever end forventet. Et tilsvarende billede ses, hvis der fokuseres på Allerød Kommunes gamle skoledistrikter i Figur 5.2.

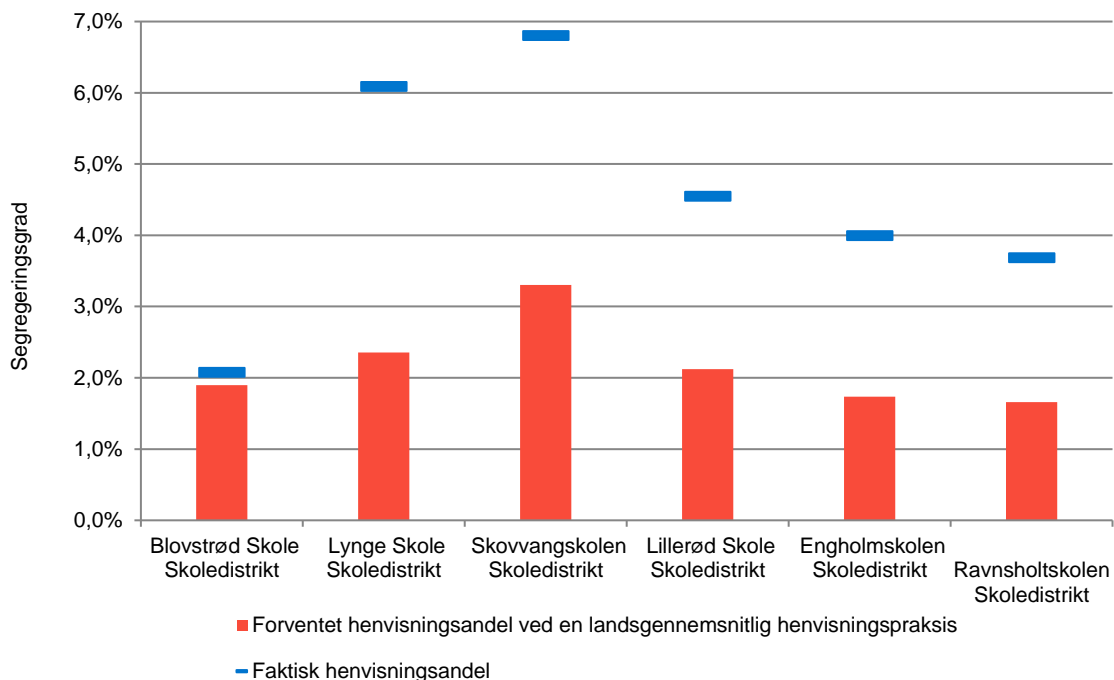
¹¹ Bilag 4 indeholder de faktiske værdier, som ligger til grund for illustrationerne i Figur 5.1 og Figur 5.2.

Figur 5.1 Ekstern benchmarking af henvisningspraksis i de nye skoledistrikter: Forventet og faktisk henvisningsandel i Allerød Kommunes skoledistrikter

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Figur 5.2 Ekstern benchmarking af henvisningspraksis i de gamle skoledistrikter: Forventet og faktisk henvisningsandel i Allerød Kommunes skoledistrikter

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

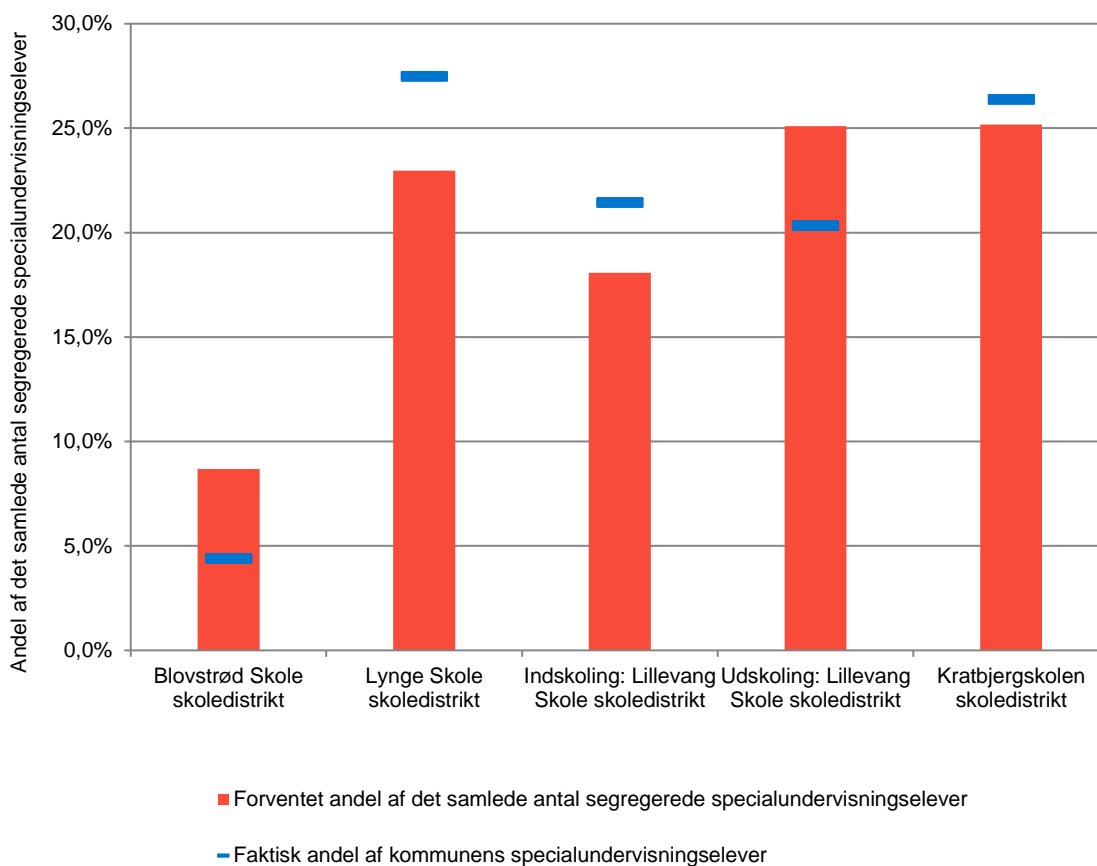
Intern benchmarking

I den "interne" benchmarking sammenlignes skoledistrikternes andel af kommunens samlede *faktiske* antal specialundervisnings elever med skoledistrikternes andel af kommunens samlede *forventede* antal specialundervisnings elever (med udgangspunkt i den landsgennemsnitlige visitationspraksis samt distrikternes elevsammensætning). I den interne benchmarking fokuseres der dermed ikke på, om der visiteres flere eller færre elever til specialundervisningen end i et sammenligneligt distrikt uden for kommunen. Derimod fokuseres der på, om henvisningspraksis i de enkelte distrikter afviger fra den gennemsnitlige henvisningspraksis i Allerød Kommune. Konkret gøres dette ved at sammenholde kolonne 6 og 9 i Tabel 5.1 og Tabel 5.2.

Den interne benchmarking af henvisningspraksis i henholdsvis de gamle og de nye skoledistrikter er illustreret i Figur 5.3 og Figur 5.4. De røde søjler i figuren viser, hvordan man på baggrund af skoledistrikternes størrelse og elevsammensætning ville forvente, at de segregerede specialundervisnings elever var fordelt på skoledistrikterne, hvis der blev anvendt den samme henvisningspraksis på tværs af alle kommunens skoledistrikter, når der samtidig tages højde for forskelle i elevsammensætningen på tværs af skoledistrikterne. De røde søjler summerer derfor til 100 %. De blå streger i figuren viser den faktiske fordeling af de segregerede specialundervisnings elever og summerer ligeledes til 100 %. Hvis den blå streg for et skoledistrikt ligger over den røde søjle, viser det, at skoledistriktet har en større *andel* af kommunens segregerede specialundervisnings elever, end man ville forvente ud fra skoledistriktets størrelse og elevsammensætning.

Det fremgår af Figur 5.3 – som illustrerer henvisningspraksis i de nye skoledistrikter – at Kratbjergskolens skoledistrikt er det skoledistrikt, der har en henvisningspraksis, som er tættest på det forventede niveau ved den gennemsnitlige praksis i Allerød Kommune. I Blovstrød Skoles skoledistrikt og udskolingen i Lillevang Skoles skoledistrikt henvises der færre elever end forventet ud fra den gennemsnitlige praksis, mens der omvendt henvises flere elever end forventet i indskolingen i Lillevang Skoles skoledistrikt og i Lyng Skoles skoledistrikt.

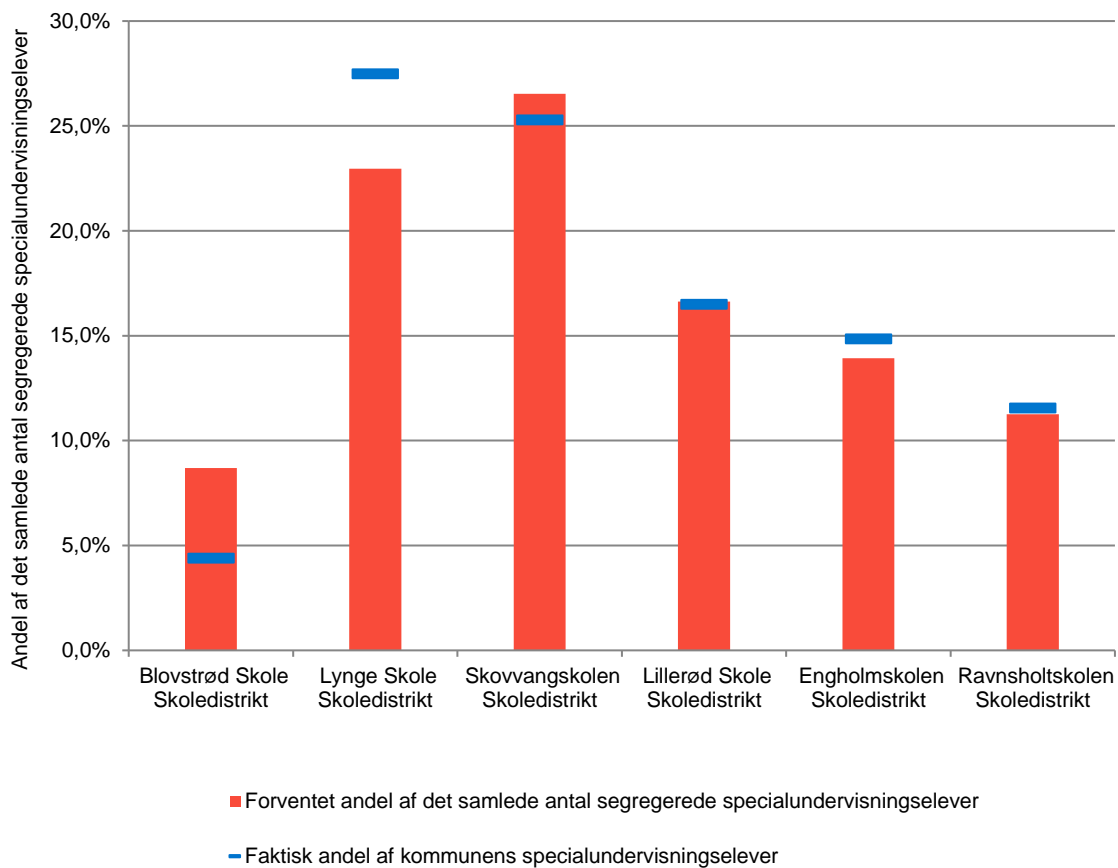
Figur 5.3 Intern benchmarking af henvisningspraksis i de nye skoledistrikter: Forventet og faktisk andel af de segregerede specialundervisnings elever i Allerød kommunes skoledistrikter (bosætning), skoleåret 2015/2016

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Fokuseres der i stedet på de gamle skoledistrikter i Figur 5.4, ses det, at fire ud af seks skoledistrikter har en henvisningspraksis på niveau med kommunegennemsnittet, mens der henvises færre elever end forventet fra Blovstrød Skoles skoledistrikt og flere fra Lynges Skoles skoledistrikt.

Figur 5.4 Intern benchmarking af henvisningspraksis i de gamle skoledistrikter: Forventet og faktisk andel af de segregerede specialundervisnings elever i Allerød Kommunes skoledistrikter (bosætning). Skoleåret 2015/16.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Bilag 1 Oversigt over signifikante variable og retning i den statistiske model

I Bilagstabel 1.1 vises en oversigt over de uafhængige variable, der indgår i den statistiske model. Af tabellen fremgår det, hvilke variable der har en statistisk signifikant betydning for elevernes sandsynlighed for at modtage segregeret specialundervisning, og om variablene påvirker sandsynligheden i opadgående eller nedadgående retning. Derudover angiver kolonne fem i tabellen (Betydning), hvor meget hver variabel bidrager til beregningen af det forventede specialundervisningsbehov på landsplan (målt i procent af den statistiske models samlede forklaringskraft).

Bilagstabel 1.1 Oversigt over variable i den statistiske model på området for specialundervisning. Fortegn, signifikansniveau og betydning

Gruppe	Variabel	Fortegn	Signifikansniveau	Betydning ¹
Eleven	Elevens køn (pige)	-	***	21,3 %
	Elevens alder	+	***	13,0 %
	Eleven er adopteret	+	***	0,3 %
	Eleven havde lav fødselsvægt (<2.500 g)	+	***	1,7 %
	Elevens gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge	+	***	3,1 %
	Eleven har haft kontakt med en speciallæge	+	***	0,5 %
	Elevens gennemsnitlige antal indlæggelser	+	***	2,2 %
	Elevens alder ved skolestart (ref. Kategori = "mellem 5,5 og 6,5 år")			7,6 % ²
	Mindre end 5,5 år	+	***	1,0 %
	Mellem 6,5 og 7 år	+	***	2,4 %
	Mere end 7 år	+	***	4,2 %
	Elevens familie	Hjemmeboende børn i elevens familie (ref. kategori = "To hjemmeboende børn i elevens familie")		
Ingen hjemmeboende børn i elevens familie		+	***	2,6 %
Et hjemmeboende barn i elevens familie		+	***	1,6 %
Tre hjemmeboende børn i elevens familie		-	*	0,3 %
Fire hjemmeboende børn i elevens familie				0,0 %
Fem eller flere hjemmeboende børn i barnets familie		-	***	0,1 %
Elevens forældre er samboende		-	***	3,1 %
Mindst én af forældrene er døde				0,1 %
Moderen er ukendt		-	***	0,4 %
Faderen er ukendt		-	***	0,1 %
Elevens forældre	Moderens alder ved elevens fødsel (ref. kategori = "25-34 år")			0,9 % ²
	20 år eller yngre	+	*	0,3 %
	21-24 år	+	**	0,5 %
	35-38 år	+	*	0,0 %
	39 år eller ældre	+	***	0,1 %
	Faderens alder ved elevens fødsel (ref. kategori = "27-36 år")			0,6 % ²
	22 år eller yngre			0,2 %
	23-26 år	+	*	0,3 %
	37-41 år			0,0 %
	42 år eller ældre	+	*	0,1 %
Moderens alderskorrigerede uddannelsesniveau	-	***	4,6 %	
Faderens alderskorrigerede uddannelsesniveau	-	***	4,3 %	
Moderens beskæftigelsesstatus (ref. kategori = "Lønmodtager")			4,1 % ²	

Gruppe	Variabel	Fortegn	Signifikans-niveau	Betydning ¹
	Selvstændig	-	***	0,5 %
	Topleder			0,1 %
	Ledig	+	***	0,2 %
	Førtidspension	+	***	1,3 %
	Kontanthjælpsmodtager	+	***	1,9 %
	Øvrige			0,1 %
	Faderens beskæftigelsesstatus (ref. kategori = "Lønmodtager")			2,3 % ²
	Selvstændig	-	***	0,4 %
	Topleder	-	***	0,5 %
	Ledig	+	**	0,2 %
	Førtidspension	+	**	0,5 %
	Kontanthjælpsmodtager	+	*	0,6 %
	Øvrige	-	***	0,1 %
	Moderens alderskorrigerede jobprestige	-	***	4,7 %
	Faderens alderskorrigerede jobprestige	-	***	3,4 %
	Moderens alderskorrigerede indkomst (ref. kategori = "-10.000 til 10.000")			5,4 % ²
	Under -150.000			0,0 %
	-150.000 til -50.000	+	***	1,6 %
	-50.000 til -10.000	+	***	1,0 %
	10.000 til 50.000	-	**	0,4 %
	50.000 til 150.000	-	***	1,4 %
	150.000 til 250.000	-	**	0,8 %
	Mere end 250.000			0,3 %
	Faderens alderskorrigerede indkomst (ref. kategori = "-10.000 til 10.000")			5,0 % ²
	Under -150.000	+	**	0,6 %
	-150.000 til -50.000	+	***	1,8 %
	-50.000 til -10.000			0,1 %
	10.000 til 50.000			0,3 %
	50.000 til 150.000			0,7 %
	150.000 til 250.000	-	*	0,5 %
	Mere end 250.000	-	***	0,9 %
	Moderens gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge			0,8 %
	Faderens gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge			0,5 %
	Moderen har haft kontakt med en speciallæge	-	***	0,3 %
	Faderen har haft kontakt med en speciallæge	-	**	0,1 %
	Moderen har haft kontakt med en tandlæge	-	***	0,6 %
	Faderen har haft kontakt med en tandlæge	-	***	0,8 %
	Moderens gennemsnitlige antal indlæggelser	+	***	0,3 %
	Faderens gennemsnitlige antal indlæggelser	+	*	0,2 %
	Moderen har haft kontakt med psykiatrien	+	**	0,5 %
	Faderen har haft kontakt med psykiatrien	+	***	0,4 %
	Moderen er hverken blevet skilt eller enke i perioden			0,8 %
	Faderen er hverken blevet skilt eller enkemand i perioden			0,7 %
	Moderen sigtet for straffelovsovertrædelse (Ref. = ikke sigtet)			0,4 % ²
	Moderen sigtet for mindre alvorlig straffelovsovertrædelse			0,1 %
	Moderen sigtet for alvorlig straffelovsovertrædelse			0,0 %
	Moderen sigtet for personfarlig straffelovsovertrædelse	+	***	0,2 %
	Faderen sigtet for straffelovsovertrædelse (Ref. = ikke sigtet)			0,6 % ²
	Faderen sigtet for mindre alvorlig straffelovsovertrædelse			0,2 %

Gruppe	Variabel	Fortegn	Signifikans-niveau	Betydning ¹
	Faderen sigtet for alvorlig straffelovsovertrædelse			0,1 %
	Faderen sigtet for personfarlig straffelovsovertrædelse	+	***	0,3 %

Note: Modellen er beregnet for alle grundskoleelever i Danmark fra 0.-9. klasse i skoleåret 2015/2016. N = 668.338, Pseudo-R² (McFadden) = 0,162.

*p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001 (2-sidet test). De grå felter indikerer, at variabelen ikke er statistisk signifikant på de valgte alfa-niveauer.

Modellen er estimeret med maximum likelihood, og der er anvendt kommunerobuste standardfejl i signifikansberegningerne.

¹ Variablenes betydning er baseret på deres relative vægte, se fx Johnson, J. W. (2000). A heuristic method for estimating the relative weight of predictor variables in multiple regression. *Psychological Bulletin*, 114, 542-551. De relative vægte indikerer, hvor stor en procentdel af modellens forklaringskraft (Pseudo-R²), der kan tilskrives de enkelte variable. Vægtene er beregnet på en måde, der mindsker problemet med variable, som måler noget af det samme. Vægtene på tværs af alle variable summerer til 100 %.

² Angiver den samlede forklaringskraft for alle kategorier på variabelen. Summen af de enkelte kategoriers forklaringskraft svarer ikke altid til den samlede forklaringskraft på grund af afrunding.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Bilag 2 Forventet specialundervisningsbehov på indskrivningsskolerne

Tabel 5.1 og Tabel 5.2 i afsnit 5.1 viste specialundervisningsbehovet blandt elever *bosiddende* i Allerød Kommunes skoledistrikt i skoleåret 2015/2016, uafhængigt af om eleverne faktisk gik på distriktsskolerne. Bilagstabel 2.1 viser derimod specialundervisningsbehovet blandt de elever, som var *indskrevet* på kommunens seks distriktsskoler i skoleåret 2015/2016, uafhængigt af hvor eleverne boede. Elever bosiddende i Allerød Kommune, som var indskrevet på privatskoler, friskoler, specialskoler eller på skoler i andre kommuner, indgår således ikke i Bilagstabel 2.1, men indgår derimod i elevgrundlaget i tabellerne i afsnit 5.1¹²

Bilagstabel 2.1 Det forventede specialundervisningsbehov blandt elever indskrevet på Allerød kommunes skoler, skoleåret 2015/16

Indskrivnings-skole	Elevgrundlag (0.-9. klasse)	Andel af samlet elevgrundlag (0.-9. klasse)	Faktisk andel af kommunens specialundervisnings-elever	Gennemsnitlig forudsagt sandsynlighed for specialundervisning	Indeks for specialundervisningsbehov*
Blovstrød Skole	383	11 %	7 %	2,0 %	89,9
Lynge Skole	758	21 %	29 %	2,2 %	102,8
Skovvangskolen	504	14 %	32 %	3,5 %	162,1
Lillerød Skole	640	18 %	8 %	2,1 %	95,8
Engholmskolen	738	21 %	9 %	1,7 %	77,1
Ravnsholtskolen	555	16 %	14 %	1,8 %	82,1
Total	3.578	100 %	100 %	2,2 %	100,0

Note: Data for alle elever i 0.-9. klasse i folkeskoler indskrevet på de pågældende folkeskoler uanset elevernes bopæl.

* Indeks 100 = gennemsnitlig sandsynlighed for specialundervisning i blandet elever på de seks skoler samlet set.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

¹² Der kan ikke foretages en retvisende benchmarking af indskrivningsskolernes faktiske henvisningspraksis. Det skyldes, at elever, som henvises til specialundervisning, kan modtage specialundervisningen på en anden skole (eksempelvis en specialskole) end den skole, som eleven oprindeligt var indskrevet på.

Bilag 3 Gennemsnitsværdier for skoledistrikter

Bilagstabel 3.1 Gennemsnitsværdier for nye skoledistrikter i Allerød Kommune på de ti væsentligste variable i den statistiske model

	Blovstrød Skole skoledistrikt	Indskoling: Lillevang Skole skoledistrikt	Kratbjergskolen skoledistrikt	Lyng Skole skoledistrikt	Udskoling: Lillevang Skole skoledistrikt
Andel piger blandt eleverne	50 %	51 %	51 %	48 %	49 %
Elevers gennemsnitsalder	10,6	8,7	10,5	10,8	13,7
Mødres gennemsnitlige jobprestige ¹	53,2	50,1	53,5	49,5	50,9
Mødres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	5,2	4,8	5,3	4,6	4,6
Fædres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	4,9	4,5	5,2	4,2	4,5
Andel elever ældre end syv år ved skolestart	2,6 %	1,2 %	1,1 %	1,1 %	3,2 %
Fædres gennemsnitlige jobprestige ¹	53,9	51,6	55,8	50,6	52,4
Elevers gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge	2,81	3,52	3,29	3,36	2,88
Andel elever, hvis forældre er samboende	78,2 %	74,9 %	81,7 %	78,9 %	65,3 %
Andel elever, hvor der er 0 børn i elevens familie ²	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Note: Data for alle elever i 0.-9. klasse i Allerød Kommune i folkeskoler, privatskoler og frie grundskoler i skoleåret 2015/2016. N = 3.788.

Variablene er rangordnet efter deres betydning som omtalt i afsnit 3.1, hvor de mest betydningsfulde variable er listet først.

Mødre og fædre med flere børn tæller med flere gange i de gennemsnitlige tal, der ligger bag beregningen af tabellens indekssværdier. For eksempel vil en mor til tre elever med lang uddannelseslængde tælle med som tre mødre med lang uddannelseslængde i opgørelsen af mødrenes gennemsnitlige uddannelseslængde.

¹ I den statistiske model anvendes moderens og faderens alderskorrigerede uddannelsesniveau og jobprestige. Af kommunikationsmæssige årsager vises moderens og faderens ukorrigerede uddannelsesniveau og jobprestige (dvs. gennemsnitligt antal års uddannelse ud over grundskolen henholdsvis gennemsnitlig jobprestige).

² Dette er hovedsageligt elever, som er flyttet hjemmefra.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Bilagstabel 3.2 Gennemsnitsværdier for gamle skoledistrikter i Allerød Kommune på de ti væsentligste variable i den statistiske model

	Blovstrød Skole skoledistrikt	Lyng Skole skoledistrikt	Skovvangskolen skoledistrikt	Lillerød Skole skoledistrikt	Engholmskolen skoledistrikt	Ravnsholt skolen skoledistrikt
Andel piger blandt eleverne	49,6 %	48,0 %	48,5 %	51,7 %	50,9 %	51,4 %
Elevers gennemsnitsalder	10,6	10,8	10,9	10,8	10,4	10,6
Mødres gennemsnitlige jobprestige ¹	53,2	49,5	47,9	53,0	52,6	54,6
Mødres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	5,2	4,6	4,4	5,1	5,2	5,5
Fædres gennemsnitlige uddannelseslængde ¹	4,9	4,2	4,0	5,1	5,0	5,4
Andel elever ældre end syv år ved skolestart	2,6 %	1,1 %	2,5 %	1,5 %	1,0 %	1,2 %
Fædres gennemsnitlige jobprestige ¹	53,9	50,6	49,4	54,6	55,4	56,2
Elevers gennemsnitlige antal kontakter med alment praktiserende læge	2,81	3,36	3,25	3,25	3,33	3,25
Andel elever, hvis forældre er samboende	78,2 %	78,9 %	64,5 %	77,3 %	82,2 %	81,1 %
Andel elever, hvor der er 0 børn i elevens familie ²	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

Note: Se note til Bilagstabel 3.1.

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Bilag 4 Tabelværdier for ekstern benchmarking

Bilagstabel 4.1 Ekstern benchmarking af henvisningspraksis i de nye skoledistrikter: Forventet og faktisk henvisningsandel

Skoledistrikt (bosætning)	Distrikts-nummer	Klassetin	Forventet henvisningsandel ved landsgennemsnitlig henvisningspraksis	Faktisk henvisningsandel	Forskel (i procentpoint)
Blovstrød Skole skoledistrikt	1	0.-9. klasse	1,9 %	2,1 %	0,2 %
Lyng Skole skoledistrikt	2	0.-9. klasse	2,4 %	6,1 %	3,7 %
Indskoling: Lillevang Skole skoledistrikt	3 og 4	0.-5. klasse	2,0 %	5,1 %	3,1 %
Udskoling: Lillevang Skole skoledistrikt	3 og 4	6.-9. klasse	3,7 %	6,5 %	2,8 %
Kratbjergskolen skoledistrikt	5 og 6	0.-9. klasse	1,7 %	3,9 %	2,2 %

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

Bilagstabel 4.2 Ekstern benchmarking af henvisningspraksis i de gamle skoledistrikter: Forventet og faktisk henvisningsandel

Skoledistrikt (bosætning)	Distrikts-nummer	Klassetin	Forventet henvisningsandel ved landsgennemsnitlig henvisningspraksis	Faktisk henvisningsandel	Forskel (i procentpoint)
Blovstrød Skole Skoledistrikt	1	0.-9. klasse	1,9 %	2,1 %	0,2 %
Lyng Skole Skoledistrikt	2	0.-9. klasse	2,4 %	6,1 %	3,7 %
Skovvangskolen Skoledistrikt	3	0.-9. klasse	3,3 %	6,8 %	3,5 %
Lillerød Skole Skoledistrikt	4	0.-9. klasse	2,1 %	4,5 %	2,4 %
Engholmskolen Skoledistrikt	5	0.-9. klasse	1,7 %	4,0 %	2,3 %
Ravnsholt skolen Skoledistrikt	6	0.-9. klasse	1,7 %	3,7 %	2,0 %

Kilde: VIVEs beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik og Allerød Kommune.

**VIDEN I
VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD